

Lovverk, veiledere, bistand og organisering av miljørettet helsevern

Kurs i Samfunnsmedisin 2020

Mari Jonsrud Lindbekk, avdeling miljø og helse, Folkehelsedivisjoen

Hva er miljørettet helsevern?

Arbeidet med miljørettet helsevern hjemles i folkehelseloven med tilhørende forskrifter

Miljørettet helsevern omfatter de faktorer i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helse. Disse omfatter bla.a. biologiske, kjemiske, fysiske og sosiale miljøfaktorer (fhl. § 8)

Kommunen har ansvar og myndighet

To arbeidslinjer innen miljørettet helsevern

Kontroll og tilsyn

- Tilsyn (fhl. § 9)
- Virkemidler (fhl. § 11-17)

Planlegging og forebygging

- Sikre at miljøhensyn kommer tidlig inn i prosesser, f.eks. planprosesser
 - MHV er en del av kommunens systematiske folkehelsearbeid

MHV som del av kommunens systematiske folkehelsearbeid – fhl. kap. 2.

Kommunen skal ha oversikt

Kommunen skal ha oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i kommunen (fhl. § 5)

- Skal vurdere konsekvenser og årsaksforhold
- Egen forskrift om [oversikt over folkehelse](#)

Oversikt grunnlag for planstrategi

Oversikten skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunal planstrategi (fhl. § 6 første ledd)

Fastsette mål og strategier

Kommunen skal fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet til å møte utfordringene (fhl. § 6 annet ledd)

Nødvendige tiltak

Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer (fhl. § 7)

Evaluering

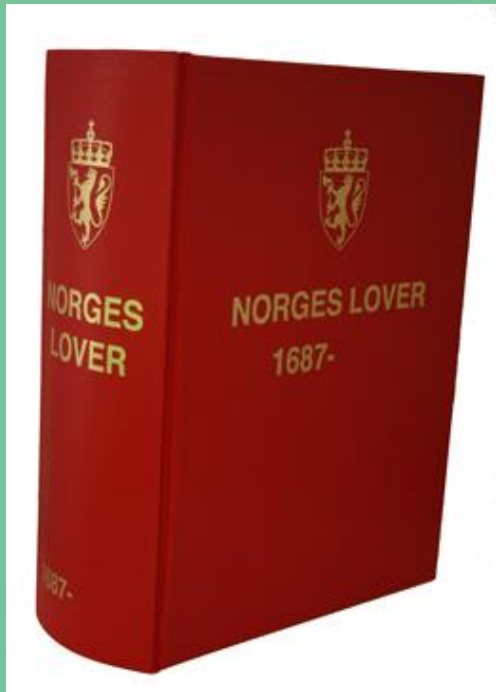
Kommunen må evaluere eget folkehelsearbeid – for å sikre at folkehelsearbeidet utføres på et god måte

- Krav til internkontroll (fhl. § 30)

Barnehager og skoler i et systematisk folkehelsearbeid

Folkehelseloven med forskrifter -rettslig bindende

Folkehelseloven

- Kapittel 3 gjelder miljørettet helsevern
 - Hjemmel for kommunens tilsynsplikt
 - Virkemidler
- Øvrige kapitler omfatter også MHV

Forskrift om miljørettet helsevern

- Generell forskrift - gjelder for alle virksomheter og eiendommer
- Gjelder ikke egen bolig hvis ikke påvirker omgivelsene rundt (jf. forskriften § 2)
- Forholdet til utleieboliger
 - Se nærmere i veileder om tilsyn med radon i skoler, barnehager og utleieboliger (IS-2409)

Forskrifter

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler (Obs: under revisjon)

Forskrift for badeanlegg, bassengbad og badstu mv.

Forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v.

Forskrift om vannforskyning og drikkevann

Forskrift om skadedyrsbekjempelse

Forskrift om fastsettelse av tvangsmulkt

Forskrift om oversikt over folkehelsen

Forholdet til annet regelverk

Noen områder vil delvis være dekket av annen lovgivning.

En rekke spesiallover som regulerer spesifikke områder:

- Eksempler: Forurensningsloven, smittevernloven, produktkontrollloven

Prinsipp om at hensynet til helse så langt som mulig skal ivaretas gjennom andre sektors regelverk og ordinære prosesser

Der annet regelverk fastsetter helsebegrunnede krav eller normer, skal det tas utgangspunkt i disse

Sikkerhetsnett

- Der andre regelverk ikke fanger opp
- Enkeltfaktorer hver for seg ikke helserisiko, men summen av dem kan utgjøre helserisiko

Veiledere og bistand – normerende

Veiledere utgitt av Helsedirektoratet

- Veileder i miljørettet helsevern (IS-1104)
- Miljø og helse i barnehagen (IS-2072)
- Miljø og helse i skolen (IS-2073)
- Kommunenes tilsyn med miljørettet helsevern (IS-2288)
- Tilsyn med radon i skoler, barnehager og utleieboliger (IS-2409)
- [Veileder i systematisk folkehelsearbeid](#) (folkehelseloven kapittel 2)
- Musikkanlegg og helse (IS-0327)
- Støyvurdering ved etablering av nærmiljøanlegg (IS-1693)

Revisjon av veiledere i 2020/2021

Veiledere utarbeidet av andre myndigheter

Nærmere om kontroll og tilsyn

Folkehelseloven kapittel 3.

Kommune har tilsynsansvar, jf. fhl. § 9

Kommunen kan pålegge

- Helsekonsekvensutredning, jf. fhl. § 11
- Opplysningsplikt, jf. fhl. § 12
- Granskning, jf. fhl. § 13
- **Retting, jf. fhl. § 14**
- Tvangsmulkt, jf. fhl. § 15

Kommunen skal pålegge stansing, ved overhengende fare for helseskade, jf. fhl. § 16

Retting som virkemiddel

- Vilkår om helserisiko – helsefaglig vurdering
- Vilkår om forholdsmessighet – mellom helsegevinst og ulemper
- Formkrav

Internkontroll, fhl. § 30

- Skal føre internkontroll for å sikre lov og forskrift overholdes
- Kommunenes tilsyn med miljørettet helsevern skal dokumenteres særskilt, herunder uavhengighet og likebehandling i tilsynet

Organisering av MHV i kommunen – ingen «fasit»

Kommunen står fritt til å velge organisering, så lenge oppgavene i varetas i tråd med regelverket

Kompetansekrav og behov :

- Samfunnsmedisinsk kompetanse (fhl. § 27)
- Miljøteknisk kompetanse (støymålinger, måling av inneklimate)
- God kunnskap om planprosesser og forvaltning generelt
- Tilsynsmetodikk

Myndighet kan delegeres:

- Må sikre nødvendig faglig kompetanse
- Må sikre uavhengighet i tilsynet med kommunale virksomheter og eiendommer, f.eks. skoler og barnehager

- Bestemmelse om delegasjon – folkehelseoven § 9
 - Gir kommunelegen myndigheter ved hastesaker (se neste foil)

Kommuneleges myndighet ved tidsnød

(jf. spørsmål under kurset)

§ 9. Kommunens oppgaver og delegering av myndighet

Kommunen skal føre tilsyn med de faktorer og forhold i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen, jf. [§ 8](#). Ansvar og oppgaver innen miljørettet helsevern som i denne lov er lagt til kommunen, kan i tillegg til å delegeres etter bestemmelsene i kommuneloven¹ delegeres til et interkommunalt selskap.²

Kommunens myndighet kan utøves av kommunelegen³ dersom dette på grunn av tidsnød er nødvendig for at kommunens oppgaver etter dette kapittel skal kunne utføres

**Spørsmål eller
innspill?**

Send meg en e-post: mari.jonsrud.lindbekk@helsedir.no